

DOLORS PRATS DE PRESAS (O DOLORS PRATS I RESPALL): LA VIDA INÈDITA D'UNA MESTRA I PINTORA PENEDESENCA DEL SEGLE XX

Judith Abellan
Joan Pol Alcaraz
Marina Ballester
Montserrat Sellarès

Judith Abellán, Joan Pol Alcaraz, Marina Ballester i Montserrat Sellarès són periodistes per la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona i actualment es troben cursant últim any d'Humanitats a la mateixa Universitat. Les seves especialitats són el periodisme social i d'investigació, així com l'art, la història i la filosofia de l'època moderna i contemporània.

RESUM

Dolors Prats de Presas (1861 - 1934) fou una mestra i pintora de finals del segle XIX i principis del segle XX. Provenint d'una família benestant de l'Alt Penedès, esdevé codirectora del Col·legi Isabel la Catòlica als 30 anys i docent a l'Escola Normal de Mestres, ambdós a Barcelona.

Va combinar la seva professió de mestra amb l'art fins que abandonà el magisteri per dedicar-se exclusivament a la pintura. Implicada en les activitats culturals barcelonines, va exhibir als Salons Reig i a diferents exposicions col·lectives de la província de Barcelona.

Paraules clau: Penedès, Dona, Art, Pintura, Prats de Presas, Cultura, Barcelona, , Salons Reigs...

ABSTRACT

Dolors Prats de Presas (1861 - 1934) was a teacher and a painter of the late nineteenth and the early twentieth centuries. Born in a wealthy family from Alt Penedès, she became co-director of Isabel la Católica School at the age of 30 and a teacher at the Normal School of Teachers, both in Barcelona.

She combined her profession as a teacher with art until she left the teaching to devote herself exclusively to painting. Implicated in the cultural activities of Barcelona, she exhibited at the Salons Reig and in various collective exhibitions of the province of Barcelona.

Keywords: Penedès, Woman, Art, Painting, Prats de Preses, Reigs exhibiton halls...

Ser dona i, a la vegada, artista a finals del segle XIX i principis del segle XX no era una combinació fàcil: les rígides estructures patriarcal del moment dificultaven el desenvolupament professional de moltes artistes i propiciaren certa hostilitat envers el talent femení i la professionalitat de les dones com a artistes. L'accés que aquestes podien tenir a una formació acadèmica o institucional era molt limitat i, en conseqüència, moltes d'elles, sobretot les que provenien d'una família burgesa, acabaven educant-se en l'àmbit privat i domèstic a partir de professors particulars.

Així mateix, els rols de gènere associats a les dones de l'època definiren una jerarquia de valors encara persistents que convertiren l'esfera domèstica en l'espai vital femení per excel·lència. Aquest fet reduí les tasques de les dones a la cura dels fills, la llar i el matrimoni, dificultant en gran manera que poguessin compaginar la vida familiar amb una professió. El marit era qui portava la manutenció econòmica a la família i, també, a qui anaven dirigides moltes de les propostes culturals.

Amb tot i malgrat el seu buit tradicional en la premsa, existiren dones artistes a la Catalunya de l'època. Ho sabem gràcies a les iniciatives culturals que començaren a sorgir durant les primeres dècades del segle XX amb l'objectiu de culturitzar, configurar i legitimar la dona moderna. És el cas de la revista *Feminal*,¹ una revista de *La Il·lustració Catalana* dirigida per Carme Karr on es publicaven, entre d'altres, articles literaris que promocionaven les dones artistes del moment.

Ara bé, malgrat aquesta voluntat de donar visibilitat a les dones artistes de l'època, avui dia és molt difícil trobar informació sobre elles. Gran part de la seva producció professional quedà eclipsada per la dels seus contemporanis homes, un fet que ha contribuït a amagar les seves trajectòries vitals i artístiques. Així mateix, els deures do-

---

¹ *Feminal* fou una revista dirigida i impulsada per Carme Karr que defensava un programa de culturització de les dones. Es va publicar a Barcelona des del 28 d'abril de 1907 fins al 30 de desembre de 1917. Els seus continguts eren articles literaris, poesies i pàgines musicals, entre d'altres. Entre les seves col·laboradores principals, destaquen personalitats del moment com per exemple Dolors Monserdà, Agnès Armengol de Badia, Maria Domènech de Cañellas o Isabel Serra.

mèstics i familiars de la dona del segle XIX i XX contribuïren al fet que, molt sovint, aquestes artistes acabessin abandonant l'activitat professional per dedicar-se exclusivament a la cura de la llar i la família.

VIDA PERSONAL: FAMÍLIA, INFÀNCIA I ADULTESA

Maria Dolores (Dolors) Prats i Respall - Prats de Presas amb el cognom del marit - va néixer a la localitat rural del Pla del Penedès, situada a la comarca de l'Alt Penedès (Barcelona), el 28 de novembre de 1861. Filla de Ferran Prats Batella -natural de la població tarragonina de Porrera- i Rosa Respall Cardús -provinent d'Igualada-, va passar la seva infància i adolescència al mateix municipi, al carrer de Solsona número 8, en el si d'una família benestant formada pels seus progenitors i dos germans, Román i Francisca Prats i Respall.²

Anònim. Retrat de Dolors Prats de Presas. Sense datar

---

² Tota la documentació de la família Prats i Respall ha estat facilitada per l'historiador Josep Vallès Cuevas (natural del Pla del Penedès) i per Joan Cuscó, del centre de documentació VINSEUM (CDV) de Vilafranca del Penedès.

Els pares es dedicaren a l'ensenyament, essent ambdós mestres d'ensenyança primària, una vocació que van heretar tant la Dolors com la seva germana Francisca, que treballaren professionalment en l'àmbit del magisteri. El germà, en canvi, exercí d'advocat i secretari del jutjat de primera instància i instrucció de Vilafranca del Penedès. En conjunt, es tractava d'una família d'origen burgès amb cert nivell cultural i clara vocació artística i científica. En aquest sentit, a més de la Dolors, cal destacar també els fills de la seva germana Francisca: en primer lloc Maria Dolors Calvet, una pianista, compositora i pedagoga de transcendència a la zona penedesenca que, actualment, dona nom a l'Escola Municipal de Música de Vilafranca; així com en Ferran Calvet i Prats, un reconegut bioquímic català que fou catedràtic de química orgànica a la Universitat de Santiago de Compostel·la i, posteriorment, el primer catedràtic de Bioquímica de la Universitat de Barcelona.

L'any 1882, la pintora penedesenca es trasllada amb 21 anys i juntament amb la resta de la família a Vilafranca del Penedès, la capital de la comarca.³ L'emplaçament escollit fou el número 5-7 de la plaça de Sant Joan, en ple centre històric de la ciutat i de costat amb la plaça de la Vila, on hi havia els habitatges més cars del municipi, fet que denota el seu elevat poder adquisitiu. Prats consta empadronada en aquest domicili fins al 1890, amb l'edat de 29 anys, d'estat civil soltera i exercint la professió de mestra.

Sembla que l'ofici la va dur fins a Barcelona, on va conèixer el seu marit, Julio Presas Novelle. Així, Prats residí soltera al carrer de Santa Anna de la ciutat comtal fins que, cinc anys després del seu trasllat, el 7 de juliol de 1896, es va casar amb Presas Novelle a la Parròquia Major de Santa Anna.⁴ En aquest sentit, hom no pot passar per alt que l'artista tenia 34 anys en el moment de l'enllaç, mentre que el seu marit en tenia 26 –vuit anys més jove que ella–, un fet poc comú en l'època.

---

³ Arxiu Comarcal de l'Alt Penedès (ACAP), Padró Municipal de Vilafranca del Penedès, folis 151 i 184, 1882 - 1890.

⁴ Arxiu Diocesà de Barcelona (ADB), Índex de matrimonis, 1896.

Quant al marit, Julio Presas (setembre de 1869 - març de 1931) era natural de Barcelona⁵ i exercí de mestre durant el 1903 i 1905 al Col·legi Isabel la Catòlica,⁶ probablement gràcies a la influència de Dolors, la codirectora de l'esmentat col·legi des de 1892. També fou apoderat general del Banc Comercial de Barcelona,⁷ una entitat que es constituí el 1924 arran d'una suspensió de pagaments produïda al Banc de Barcelona tres anys i mig abans. Així mateix, Presas figura com a vicepresident de la Sociedad Astronómica de España y América,⁸ fundada el 1911 per qui, *a posteriori*, seria el director de l'Observatori Fabra, Josep Comas i Solà, davant del creixent interès de l'època per l'astronomia.

El matrimoni gaudí d'una posició benestant i residí a Barcelona la resta de la seva vida, primer al carrer de la Mercè número 16 –habitatge on consten vivint fins a la mort de Julio Presas⁹– i, posteriorment, al carrer de València número 169 (2n, 2a),¹⁰ emplaçament on Dolors es traslladaria un cop viuda i on, curiosament, també va viure l'única filla que va tenir amb el seu marit: Matilde Presas Prats. Aquesta es casà amb Francisco Noguera Buqueras, un petit mercantil i administrador del Comte de Torroella de Montgrí (Robert Robert i Surís) que va morir molt jove, el 1936, amb tan sols 32 anys.¹¹ Al seu torn, la parella va tenir un fill –el nét de Dolors Prats– anomenat Francisco *Paquito* Noguera Presas.

Malgrat que es desconeix la data de naixement del nét, aquest ja era viu en el moment de la defunció de Dolors Prats. L'artista va morir amb 72 anys el 8 de febrer de 1934 –en plena Segona República– a

---

⁵ Arxiu Diocesà de Barcelona (ADB), certificat de matrimoni de Julio Presas Nouvelle i Dolors Prats Respall, 1896.

⁶ VV.AA. 1903. *Anuario-Riera. Guía General de Cataluña.*, p. 393; VV.AA. 1905. *Anuario...*p. 649.

⁷ Redacció. 1931. *La Vanguardia*. 12 d'abril. p. 3.

⁸ Redacció. 1916. *El Diluvio*, núm. 39, 8 de febrer, edició de tarda, p. 1.

⁹ Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, Índex de defuncions, 1931

¹⁰ Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, certificat de defunció de Dolors Prats, registre núm. 340, 1934

¹¹ Redacció. 1936. *La Vanguardia*, 12 de febrer. p. 2.

causa d'una miocarditis crònica,¹² una malaltia provocada per la inflamació del teixit muscular del cor. L'enterrament de Prats es va dur a terme a l'església de Sant Josep Oriol el 17 de febrer del mateix any¹³ i, posteriorment, li van donar sepultura al cementiri de l'Est.

Arribats a aquest punt, el llinatge de Presas i Prats se separa de Catalunya en algun moment entre 1952 i 1973. En efecte, Matilde Presas es va traslladar a Alemanya, on va morir a la ciutat bavaresa Garmisch-Partenkirchen.¹⁴ Altrament, el seu fill "Paquito" Noguera es casà amb Karin Cender Von Der Ahé, amb qui retornaria a Espanya, concretament a la zona de València¹⁵ –consta a la Pobla de Vallbona i després a Benaguasil–. La parella tingué dos fills: Paco i Diana Noguera Cender, besnèts de Dolors Prats. Finalment, cal destacar que "Paquito" Noguera va morir el 6 de setembre de 2012,¹⁶ a l'edat de 80 anys, encara residint al País Valencià juntament amb la resta de la descendència de Dolors Prats i Julio Presas.

FORMACIÓ I CARRERA PROFESSIONAL

La pertinença de Dolors Prats a una família benestant de la burgesia catalana, juntament amb el fet que en la seva etapa adulta seguís mantenint –sigui per herència, guanys propis o del marit– el mateix estatus econòmic, no significa que les seves accions anessin sempre encaminades a mantenir l'*establishment* burgès de l'època. Ben al contrari, en diverses ocasions, Dolors es va erigir com una dona fora del comú que se sortia de les normes implícites de l'època.

Des de petita mostrà un gran interès per la pintura i evidencià "una rara aplicació a l'estudi i una gran devoció a l'art".¹⁷ Tanmateix, no hi ha constància de la presència de Prats a cap acadèmia o centre d'estudis oficial, fet que porta a pensar que tingué la formació típica

---

¹² Arxiu Municipal Contemporani de Barcelona, Op. Cit., registre núm. 340, 1934.

¹³ Redacció. 1934. *La Vanguardia*. 16 de febrer, p. 2.

¹⁴ Redacció. 1974. *La Vanguardia*. 28 de juny. P. 37.

¹⁵ Redacció. 1992. *La Vanguardia*. 12 de maig. p. 18.

¹⁶ Tanatorio Centro. Funerària Pellicer. [Consulta: 20-4-2019]. Disponible: <http://www.tanatoriocentro.com/esquelas/esquelas-esquelas/hoy-despedimos-a-d-francisco-paula-noguera-presas/>

¹⁷ Redacció. 1914. "L'art i la dona". *Feminal*. n. 84. 29 de març. P. 5 - 6

que la burgesia reservava a les noies, basada en el diletantisme. Es pot deduir, doncs, que fou educada en l'àmbit domèstic, a base de professors particulars que, no només devien alligonar-la en l'ensenyança primària (cal tenir en compte la possibilitat que els seus mestres fossin els propis pares), sinó que també la instruïrien en altres àmbits culturals com la música, la literatura i, sobretot, la pintura i el dibuix. Així mateix, a finals del segle XIX, hi ha documentada a Vilafranca del Penedès la presència de pintors de renom com Ricard Clausells, Bonaventura Planella i Couxello o Feliu Sallent i Claramunt.¹⁸ Tots ells feien classes de pintura a la localitat on Prats podria haver assistit.

Altrament, com s'ha mencionat anteriorment, Dolors Prats heretà la vocació per l'ensenyament dels seus pares. Així es va formar en l'ofici fins a obtenir el títol d'ensenyança primària i el de mestra superior.¹⁹ Es desconeix si va arribar a exercir la professió a la comarca de l'Alt Penedès, encara que sí que hi ha constància –entre els anys 1891 i 1892– del seu trasllat a Barcelona i posterior incorporació com a professora en diversos centres docents.

Postal de l'exterior del
Col·legi Isabel la Catòlica
1909

¹⁸ Documentació facilitada per l'historiador Joan Cuscó, del centre de documentació VINSEUM (CDV) de Vilafranca del Penedès.

¹⁹ Segons l'ACAP, l'any 1889 Dolors Prats (28 anys) consta empadronada a Vilafranca del Penedès sota la designació 20 de mestra d'ensenyança primària, una informació que complementa l'article Redacció. 1914. "L'art i la dona". *Feminal*, on s'afirma que de jove va obtenir el títol de mestra superior. ACAP, Op. Cit., foli 202, 1889; *Feminal*, Op. Cit., 1914, p. 5 - 6.

Així doncs, l'any 1892 Dolors Prats entrà oficialment a treballar al Col·legi Isabel la Catòlica com a codirectora²⁰ juntament amb Júlia Font de Mundi, filla del fundador de la institució. El col·legi en qüestió fou una escola per a nenes que oferia ensenyança infantil, elemental i superior a partir de la instrucció de diverses llengües – francès, italià, alemany i anglès– i disciplines tals com el dibuix, la pintura, el piano o la gimnàstica. Fundat a Sant Gervasi per Eusebio Font Moreso l'any 1864, fou considerat un dels centres més “antics, acreditats i aristocràtics”²¹ de Barcelona. Encara que actualment ja no existeix. Durant el 1887 i el 1891 va ser traslladat múltiples vegades: de Sant Gervasi al Passeig de Gràcia número 27, posteriorment passà al carrer Consell de Cent número 307 i, finalment, s'establí a les Corts número 321. Prats en formà part com a mínim fins al 1905, data en què consta per darrera vegada.²²

Alhora, l'artista penedesenca compaginà el càrrec de codirectora amb la docència de francès a l'Escola Normal de Mestres de Barcelona, d'on n'era professora especial des del seu nomenament l'any 1899.²³ Cal destacar que fou una institució creada el 1845 al carrer Comte de l'Assalt (l'actual carrer Nou de la Rambla) com a resultat d'una reforma pedagògica produïda a tot l'Estat que pretenia millorar el nivell educatiu dels ciutadans a través de la formació dels mestres d'escola. Posteriorment, es van tornar a realitzar millores en el pla de l'ensenyament i, com a conseqüència, l'escola va quedar agregada als Instituts Generals i Tècnics (1901-1902).²⁴ De resultes d'aquest fet, Dolors Prats es veié obligada a deixar el seu càrrec de professora especial, encara que va seguir vinculada a la institució com a auxiliar gratuïta de francès fins al 1904.²⁵

---

²⁰ Redacció. 1922. *La Publicidad*, 4 de setembre. p. 4.

²¹ Redacció. 1914. *Feminal*, Op. Cit. p. 5 – 6.

²² VV.AA. 1905. *Anuario-Riera. Guía General de Cataluña*. p. 648.

²³ Redacció. 1899. *La Vanguardia*. 19 d'agost. p 2.

²⁴ MONÉS, Jordi. 2000. *L'Escola Normal de Barcelona: 1845 – 1972*. Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2000.

²⁵ MONÉS, Jordi. 2000. p. 229.

Visió general de l'edifici històric de la Universitat de Barcelona, localització on es va traslladar l'Escola Normal el 1849. UB.

De tot plegat, se'n desprèn que Prats de Presas fou una dona molt implicada en l'ensenyament del moment, no només en la instrucció de les nenes catalanes, sinó també en la dels futurs docents. Les seves aptituds eren àmplies i, juntament amb un elevat nivell de francès, li permeteren guanyar-se la pròpia manutenció sense, probablement, dependre del marit. Endemés, aquestes dues professions no eren les úniques amb què Dolors es guanyà la vida: el 1905, Prats consta com a professora de dibuix en una acadèmia del carrer València, una dada molt rellevant si es té en compte que, a l'Anuario-Riera d'aquell mateix any, només consten dues dones més —a part de la Dolors— fent classes de dibuix o pintura a Barcelona.²⁶

Finalment, crida l'atenció el caràcter pluridisciplinari de Prats, així com la seva capacitat per a compaginar la professió de mestra, el seu interès prematur per la pintura i la seva condició d'esposa i mare. Però no només això, la penedesenca no només exercia la seva professió de mestra en diferents entitats, sinó que també ensenyava diverses matèries alhora. A més a més, cal tenir en compte que, a diferència del que solia succeir, és durant els darrers anys de carrera professional i en plena vida familiar que la seva presència en el món

---

²⁶ VV.AA. 1905. *Anuario-Riera*. p. 736.

de l'art esdevé substancialment notòria. Així, Dolors combinaria el seu ofici amb la producció artística des dels inicis, fins que, en la primera dècada de 1900, amb gairebé 40 anys, deixaria definitivament la seva feina com a mestra per dedicar-se exclusivament a la pintura.

FACETA D'ARTISTA: PINTORA I EXPOSITORA

Dolors mostrà des de jove un gran interès pel món de l'art i la pintura, disciplines que continuaria cultivant en paral·lel i després d'abandonar la seva carrera de mestra per dedicar-se exclusivament a la pintura. Malgrat aquest interès artístic primerenc, no és fins al 1907 –amb 45 anys i poc després d'haver exercit com a professora de dibuix en una acadèmia barcelonina– que es té constància de la seva producció artística i del seu paper com a expositora en diferents indrets del Barcelonès i el Penedès. Es desconeixen les raons que impulsaren a Prats a dedicar-se exclusivament a l'art; amb tot, la seva participació en exposicions permet establir una cronologia de 24 anys de la seva faceta com a artista: des de 1907 –en aquell moment en tenia 45– fins al 1931, data que coincideix amb l'any de la mort del marit i els seus 70 anys.

Prats fou pintora de paisatges, marines (vistes del mar) i natures mortes, encara que també va realitzar alguns esbossos i dibuixos de models d'estudi. Si es fa una mirada general d'aquest temps, se n'extreu que va ser una pintora marcada per les convencions artístiques de l'època, que vetaven a les dones artistes en tant que cultivadores dels grans gèneres pictòrics del moment, com l'historicista. Així, Prats, juntament amb la majoria de dones pintores, conrearen els gèneres menors, considerats els adequats per a la sensibilitat femenina.²⁷ Al seu torn, els materials i les tècniques emprats per l'artista eren, principalment, la pintura a l'oli i l'aquarel·la, per bé que també realitzà alguns dibuixos i sanguines, un procediment basat en una varietat d'òxid de ferro que presenta diferents tonalitats de vermells.

---

²⁷ MOLTÓ, Ezequiel. 2015. *Dones que pinten. Aproximació sociològica a les pintores catalanes contemporànies. El cas de Lluïsa Vidal*. Universitat d'Alacant. p. 95

Pel que fa al llegat de Prats en exposicions, tenim constància de la seva participació en sis mostres de pintures col·lectives i en una d'individual.²⁸ Aquesta presència pública femenina no és casual: si bé a inicis del segle XX la majoria de dones encara seguien formant-se en l'àmbit privat, moltes d'elles van començar a intervenir assíduament en exhibicions públiques, tant individuals com col·lectives.²⁹

La primera concurrència de la pintora penedesenca en una mostra d'art fou el 1907, en la I Exposició de Belles Arts d'Artistes Independents. Celebrada al Círcol de Propietaris de Gràcia a Barcelona, fou una alternativa que impulsaren els artistes rebutjats a la V Exposició Internacional de Belles Arts i Indústries Artístiques duta a terme aquell mateix any. Malgrat ser una iniciativa d'origen no institucional, acabà rebent el suport oficial de la ciutat de Barcelona i comptà amb la presència d'artistes de renom com Ramon Casas o Santiago Rusiñol. Al seu torn, Dolors aportà a l'exposició les pintures *Creu de Terme*, *apunte* i *Estudio Primavera*, així com l'aquarel·la *Cabeza de Estudio*.³⁰

BALLELL, Frederic,
Inauguració de la
VI Exposició
Internacional d'Art al
Palau de Belles Arts,
1911. AFB.

²⁸ Es coneixen les dades de la participació en exposicions gràcies a la premsa local de l'època; FONTBONA, F. (Ed.) 2002. *Repertori de catàlegs d'exposicions col·lectives d'art a Catalunya (fins l'any 1938)*. Institut d'Estudis Catalans; MARCH i REÑÉ, M. (Ed.). 1985-1989. *Diccionario Ràfols de artistas contemporáneos de Cataluña y Baleares: pintura, dibujo, escultura, grabado ilustración...*

²⁹ MOLTÓ, Ezequiel. 2015. p. 98.

³⁰ VV.AA. 1907. *I Exposició de Belles Arts d'Artistes Independents*. Círcol de Propietaris de Gràcia. Catàleg, p. 4 - 11.

BRANGULÍ, Josep, Vista d'una de les sales de la I Exposició de Belles Arts d'Artistes Independents. *La Il·lustració Catalana*.

Quatre anys més tard, el 1911, Prats participà en la VI Exposició Internacional d'Art de Barcelona. Amb la presència i participació dels representants de les escoles i associacions artístiques més rellevants del moment, aquesta mostra oficial se celebrà per primera vegada el 1891, amb l'objectiu d'enriquir la incipient col·lecció del museu del Palau de Belles Arts, heretat de l'Exposició Universal del 1888, i gaudir de gran renom i prestigi internacional. En ella, Prats presentà públicament la seva obra *El hall de casa Rosas*, un quadre a l'oli.³¹

S'arriba així al 1914, any en què Dolors Prats féu una de les seves aparicions públiques més destacades, exhibint les seves obres a títol individual als prestigiosos Salons Reig. En termes culturals, la irrupció de l'art en els espais públics i les botigues del moment fou fonamental per a la Barcelona dels segles XIX i XX. La seva presència sostinguda en aquests emplaçaments no només va permetre democratitzar les produccions artístiques, sinó que també oferí la possibilitat a molts i moltes artistes desconeguts fins aleshores de fer-se un lloc en el panorama artístic del moment. En aquest sentit, els Salons Reig sorgiren per iniciativa de Pere Reig, un barceloní continuador d'un

---

³¹ VV.AA. 1911. *VI Exposició Internacional de arte: catàlego ilustrado 1911*. p. 194.

negoci de mobles fundat el 1852 que, a principis del segle XX, començà a celebrar reputades exhibicions de pintures a la seva botiga del Passeig de Gràcia número 38, que després traslladaria al número 27 del mateix carrer, on també impulsà un saló oficial.

Anònim. Mostra de Dolors Prats als Salons Reig, 1914. AMCB.

Amb una ressò gens menyspreable a la premsa local de l'època, la mostra de Prats en aquests salons tingué lloc del 7 al 22 de març³² i comptà amb un total de 57 obres,³³ la més coneguda de les quals fou el *Xalet Llorach, carrer de Muntaner*.³⁴ En aquesta pintura, Prats representà un paisatge urbà barceloní amb un entorn florit i vegetació en primer terme, mentre que, en segon, trobem la famosa casa Llo-

³² Redacció. 1914. *El Teatre català*. N. 106, 7 de març. p. 176

³³ Redacció. 1914. *La Veu de Catalunya*. n. 5.332, 12 de març, edició de matí, p. 5

³⁴ Redacció. 1914. *Feminal*. p. 5.

rach, un habitatge molt conegut en l'època del que, avui en dia, se'n conserven molt poques imatges a causa de la seva posterior destrucció. Curiosament, l'única fotografia de l'obra de Prats que ha passat a la posteritat és la d'aquest xalet, malgrat que, mitjançant l'ampliació de la vista de tots els quadres de la mostra, s'ha pogut obtenir una aproximació general de com devien ser les pintures de l'artista.

Ampliació de les obres exposades als Salons Reig, 2019, AFB

És així com Prats començà a obrir-se camí en el món de l'art i de la crítica, i s'aferma la seva trajectòria amb la participació en la I i III Exposició d'Art del Penedès, ocorregudes el 1926 i 1929 respectivament. Aquestes exhibicions foren el resultat d'una iniciativa de mecenatge cultural inèdita a la comarca fins al moment, la qual pretenia fer difusió de la realitat penedesenca per tal d'articular un discurs propi d'identitat comarcal.³⁵ La primera va tenir lloc al Col·legi de Saint Raimon (l'Antic Palau Alfarràs) de Vilafranca del Penedès i la tercera, a Vilanova i la Geltrú. Com a integrant de la secció *Art Modern* en ambdues exhibicions, Dolors aportà a la primera un total de quatre paisatges (*Lluna plena. Port de Barcelona; Sortida de bosc. Can Lleó; Recó de Jardí; Masia*), una marina (*Marina*) i una sanguina (*Cap*

³⁵ COMAS, Montserrat; SOCIAS, Immaculada; SOLÉ, Joan. 2013. *De les exposicions d'art del Penedès: Vilafranca del Penedès, 361926; El Vendrell, 1927; Vilanova i la Geltrú, 1929*, Institut d'Estudis Penedesencs.

d'estudi);³⁶ en canvi, a la segona exposició, no es té constància de les seves obres exhibides.

Sala d'Art Modern de la I Exposició d'Art del Penedès, 1926, catàleg de l'exposició

Arribant ja al punt conclusiu de la trajectòria pictòrica de Dolors Prats, no es pot passar per alt la seva presència en l'exposició-concurs *Barcelona vista pels seus artistes*, organitzada pel Reial Cercle Artístic de Barcelona i celebrada al Palau de les Arts Decoratives de Montjuïc el desembre de 1930 i març de 1931. Seran les dues últimes exhibicions en què contribuirà l'artista, hi presentà, només, la seva obra mestra: el *Xalet Llorach, carrer de Muntaner*.³⁷

---

³⁶ VV.AA. 1927. *Exposició d'Art del Penedès: celebrada a Vilafranca des del dia 22 d'agost al 5 de setembre de 1926*. Impremta Ramón.

³⁷ CERCLE ARTÍSTIC. 1930- 1931. *Barcelona vista pels seus artistes. Concurs. Palau de les Arts Decoratives (Montjuïc) Desembre 1930; Març 1931*. Catàleg.

RECEPCIÓ I ALTRES ACTIVITATS CULTURALS

Pintora i mestra, natural del Penedès, Dolors Prats fou una dona implicada en les activitats culturals i socials de la Barcelona de l'època, moltes de les quals foren de certa importància tal com ho testifica el ressò que obtingueren a la premsa contemporània. D'aquestes, l'esdeveniment que dotà a la pintora de major rellevància pública, i pel qual assolí mencions a diversos diaris i revistes del moment, fou la mostra individual dels seus quadres als Salons Reig, una exhibició que copsà crítiques positives de diversos mitjans de comunicació.

**PRATS DE PRESAS, Dolors, Xalet Llorach, carrer de Muntaner. Sense datar.
Oli sobre tela.**

Així, amb motiu de l'exposició, la revista *Feminal* va dedicar un article sencer de dues pàgines a l'artista, on destacava la seva trajectòria com a mestra i pintora, i en valorava les seves obres de la següent manera: “la bellesa i pompa dels tons i dels matisos enriqueix en gran manera la vàlua del pinzell de l'artista qui ja en la primera manifestació del seu talent, pel públic, ha aconseguit la simpatia i l'admiració de tants, entre els que *Feminal* té la joia de comptar-se”.³⁸ Era així com Prats es convertia en una de les quaranta-tres artistes dones de la Catalunya de principis del segle XX a qui la revista donà visibilitat, presència pública i ressò social i cultural a través de les seves pàgines.

De la mateixa manera, el setmanari *L'Hereu* no es va estar d'emfatitzar l'entusiasme que generaven entre el públic els quadres de Prats de Presas, “ben dignes d'ésser admirats amb simpatia”, i tot efectuant un joc amb el nom de l'artista, afegeix: “no trobem que li escaigui el nom, puig se diu Dolors i hauria de dir-se Alegria, ja que algunes de les seves obres pictòriques estan amargades de llum.”³⁹

Tant l'article anterior com un que publicà –en portada– el diari polític barceloní *El Poble Català*, accentuen la condició de dama de Dolors Prats i postulen que la seva labor artística mereix ser respectada només pel sol fet d'haver-se intentat. A més, en aquest cas, el diari polític defensa que “l'exposició de la senyora Prats de Presas ens fa conèixer una artista enamorada del seu art i que posa tots els seus entusiasmes en les seves creacions”.⁴⁰

Més enllà de la recepció de les seves obres, Prats estava inserta en el panorama de l'art femení de la primera meitat del segle XX, recolzat per *Feminal* i del que van formar part altres pintores catalanes reconegudes com Pepita Teixidor, Antònia Ferreras o Lluïsa Vidal, entre d'altres. Aquest fet explica que Dolors participés activament en l'organització del monument en homenatge a Pepita Teixidor que va tenir lloc l'any 1915. Concretament, l'artista fou membre de la Junta

---

³⁸ Redacció. 1914. *Feminal*. p. 6.

³⁹ Redacció. 1914. *L'Hereu*. n. 20 17 de març. p. 186.

⁴⁰ Redacció. 1914. *El Poble Català*. n. 3.284. 13 de març. p. 1

de Senyores constituïda per a honorar la memòria de la pintora difunta, així com a vocal amb càrrec durant l'acte de lloança.⁴¹

Per altra banda, Dolors Prats també contribuï en causes socials i benèfiques, activitats recurrents en els cercles burgesos i artístics del moment. Entre aquestes, la pintora participà en la donació d'obres d'art per a la tómbola Casellas,⁴² un homenatge que diversos artistes catalans van realitzar en honor al periodista i crític d'art Raimon Casellas durant el 1911. En aquest cas, els artistes van obsequiar al Faiança Català diferents tipus de teles a l'oli, dibuixos, aiguaforts, aquarel·les i escultures, entre d'altres.

BALLELL, Frederic, *Tómbola Casellas: les senyorettes Campins, Rusiñol, Salvabella, Ferta, Vives i Oller al Faiança Català. 1911. AFB.*

Per tot, es pot concloure que la figura de Dolors Prats de Presas fou la d'una dona burgesa amb empena, grans aptituds i múltiples inclinacions culturals i artístiques. Gaudia d'un bagatge cultural ric i d'un

⁴¹ Redacció. 1915. "Homenatge a la memòria de la pintora Pepita Teixidor (q. a. c. s.)". *Feminal*. n. 99. 27 de juny. p 17; Redacció. 1915. "Per la memòria de l'artista Pepita Teixidor". *Feminal*. n. 100. 25 de juliol. p. 8.

⁴² Redacció. 1911. *El Poble Català*. n. 2.201. 15 de març. p. 2.

elevat nivell d'idiomes, alhora que exercia la seva professió com a mestra d'infants i docents amb èxit, tal com demostren els nombrosos anys de carrera professional iniciada des de molt jove, i la multitud de centres on va treballar. Per aquest motiu, es pot deduir que Prats podria haver estat, amb tota probabilitat, una dona autosuficient, un fet rellevant i poc comú si es té en compte que en l'època de la qual parlem encara no s'havia iniciat l'emancipació de les dones. Així mateix, la seva presència al món de l'art tampoc passa desapercebuda, fruit de la seva mostra individual de pintures i la concurrència en sis exposicions col·lectives. Finalment, que participés en diferents actes al costat de grans personalitats del moment palesa la seva bona posició social i una determinació clara de formar part dels esdeveniments transcendentals de la Barcelona del segle XX.

BALLELL, Frederic, Inauguració del Monument a Pepita Teixidor. 1917. AFB.

Fonts d'arxiu i historiadors

- ACAP, Padró Municipal de Vilafranca del Penedès, folis 151 i 184, 1882 - 1890.
- ADB, Certificat de Matrimoni de Julio Presas Novelle i Dolors Prats Respall, 1896.
- ADB, Índex de Matrimonis, 1896.
- AFB, Ampliació fotografia exposició individual Dolors Prats a Salons Reig, 2019.
- AFB, Fotografia de la inauguració de la VI Exposició Internacional d'Art al Palau de Belles Arts, 1911.
- AFB, Fotografia de la Tómbola Casellas, 1911.
- AFB, Fotografia del Monument a Pepita Teixidor, 1917.
- AMCB, Certificat de Defunció de Dolors Prats, registre núm. 340, 1934.
- AMCB, Fotografia de l'exposició individual de Dolors Prats a Salons Reig, 1914.
- AMCB, Índex de Defuncions, 1931.
- Josep Vallès Cuevas (historiador).
- Tanatorio Centro. Funerària Pellicer. [Consulta: 20-4-2019]. Disponible:
<http://www.tanatoriocentro.com/esquelas/esquelas-esquelas/hoy-despedimos-a-d-francisco-paula-noguera-presas/>
- UB, Fotografia exterior de la Universitat de Barcelona, antiga Escola Normal de Mestres.
- VINSEUM (CDV), Joan Cuscó (historiador).